

I Lundtoftegade blev der undervist i fremstilling af brandbomber

Efter en aktion i Bjelkes Allé blev den første sabotør dømt til døden. Tyskernes biograf på Jagtvejen, Colosseum blev udsat for sabotage. En stikker blev aflivet. Seks HIPO – folk blev skudt. En aktion på General Motor kunne nær være endt galt. Ved en aktion mod en transformator blev en dansk politibetjent dræbt.

Undervisning i brandbomber

Vi har i en tidligere artikel beskrevet sabotageaktioner på Nørrebro. Vi kigger på nye aktioner og kigger på tidligere beskrevne aktioner med andre indgangsvinkler.

I februar 1942 besluttede DKP's partiledelse at gå ind i sabotageaktioner. Beslutningen blev taget i *overlæge Kjem's lejlighed, Hillerødgade 75*.

Den 9. april 1942 skulle være den første aktions – og manifestationsdag. I slutningen af februar, blev der holdt et møde i en lejlighed i *Lundtoftegade*. Her underviste den senere professor i kemi, hvordan man fremstillede brandbomber.

Aktionsdagen den 9. april blev dog en stor fiasko.

20 tyske vogne udbrændte

Den 5. august lykkedes det at afbrænde *Sven Cannings Autoværksted, Griffenfeldtsgade 32*. Værkstedet reparerede tyske biler og havde også et forniklingsanstalt. Det var tredje gang man gjorde forsøget.

Gennem en baggård på *Kapelvej* kom man ind. Denne gang hælde man de olietønder og benzindunke der stod der i forvejen og hældte ud på gulvet. Så brændte den endelig. En af modstandsfolkene ville også have hældt gasflasker ud på bålet. Men det blev forhindret af andre. Der lå store boligblokke lige i nærheden.

Erstatningen for skade på bygning og løsøre var på 50.400 kr. I den illegale presse blev der hævdet at værkstedet var *totalt raseret*. 20 tyske vogne udbrændte.

Sabotør – dømt til døden

Indtil den 22.juni 1941 havde bygningen, *Bjelkes Allé 16* været ungdomshus for DKP. Bygningen var blevet beslaglagt af en tysk transportafdeling, *Heeres Kraft Park 650*. Natten til den 21. oktober blev en bombe anbragt på en rist ude foran.

Bomben, der lå i en sæk, blev om morgenen den 21. oktober fundet af en *Oberkraftfahrer*.

Tyskerne tog bomben ud til *Skodsborg*, hvor en sprængningskommando sprængte den i luften.

Dansk politi tog sig af efterforskningen. *Hans Petersen* blev anholdt. Efter ti dage blev han løsladt, men det var kun for igen at blive anholdt af to mand iført grønne uniformer. Bitte

følgen Sie mir. Nu var han i tysk varetægt. Allerede den 22. november 1942 sad 72 danskere i tysk varetægt. Det var ikke kun for sabotage men også for illegal bladvirksomhed.

Den 12. april 1943 blev *Hans Petersen* ved den tyske krigsret på *Nyboder Skole* dømt til døden. Men *Scavenius* forhandlede med *Best* om en benådning. Så turen gik i stedet til *Tyskland* til livsvarigt tugthus.

Tusindvis af vinduer smadret

Natten mellem den 22. og den 23. juni var der en aktion mod *Glud & Marstrand* på *Rentemestervej*. Kraftcentralen blev fuldstændig ødelagt. Tusindvis af vinduer i området var blevet ødelagt. Politiet heftede sig ved, at der var anvendt *Trotyl*.

Skaderne beløb sig til 368.000 kr.

Tyskernes biograf – Colosseum

Biografen *Colosseum* på *Jagtvej 69*, blev brugt som biograf for værnemagten. Derfor besluttede modstandsgruppen *Holger Danske* at springe den i luften. Man var godt klar over, at tyskerne så bare ville finde en anden biograf. Men man ville statuere et eksempel, så biograf ejere ikke for fremtiden lavede en venskabelig overenskomst. Disse tjente store penge ved at leje ud til tyskerne.

Den 21. juli 1943 fortalte en modstandsmand, at hans kone havde været til sidste forestilling og glemt sin taske. Kontrolløren var først uvildig, men gik så med til, at han måtte gå ind. Herinde blev så nogle andre kontrollører holdt op. Yderligere sabotører blev kaldt til. Sprængladning og brandbomber blev anbragt. Lunterne blev antændt og eksplosionen foregik planmæssigt.

Branden blev dog ikke så omfattende som man havde håbet. Men i flere måneder var biografen lukket.

Engelsk brændstof

Den 22. juli blev *Københavns Belysningsvæsens* transformere beliggende på *de Borgenske Fabrikker, Dortheavej 6* saboteret med total strømafbrydelse på virksomheden og i kvarteret til følge. Ifølge politiet var der her brugt *Aerolit*.

Den 23. august gik det ud over *Lauritz Knudsen* i *Harraldsgade*. Her anvendte man engelsk sprængstof.

Folk råbte hurra

Den 29. august 1944 erklærede besættelsesmagten undtagelsestilstand. *BOPA* skrabede i hast folk og krudt sammen. Det var rester af det såkaldte *engelske krudt*. Dette blev kastet gennem vinduet til *Stålhærderiet* på *Lygten*. I en aktionsrapport hedder det:

- *Virkningen er storslået. Murene faldt sammen. Alt er ødelagt. Aktionen foregik på undtagelsesdagen kl. ca. 20. Folk var ellevilde efter dette og råbte hurra.*

Tyskerne havde indført dødsdom for sabotage. Tonen var blevet skærpet, og det gjorde indtryk hos modstandsbevægelsen.

Et mislykket angreb

Den 28. september angreb modstandsgruppen *Holger Danske* med op mod 100 mand, *Nordwerk* i *Aldersrogade* med det ene formål at erobre vagternes våben og ammunition. Angrebet mislykkedes og kostede ved et stort held kun to sårede sabotører.

Sabotage mod Autofon

Den 4. november var det fabrikken *Autofon*, *Ewaldsgade 7*, der fremstillede alarmer, der blev ødelagt. Aktionslederen kunne berette følgende:

- *Firmaet Autofon er ikke mere. I dag kl. 19.00 brækkede vi hoveddøren op, brækkede mellem dørene op. Vi udlagde vort Astralit i 2 sprængninger. Eksplosionerne skete kl. 19.15 og kom fint (1 minuts tænding). Intet udsædvanligt at bemærke.*

Virksomheden, der led skade for 61.000 kr. fremstillede højttaler – telefonanlæg til fabrikker, som ville sikre sig mod indtrængningen af sabotører på bestemte områder.

Politibetjent dræbt

Den 23. november havde man fået nyt sprængstof. Og hele 25 kilo 808 blev brugt mod transformerstationen på *Lygten*.

Dækningsgrupper afvæbnede flere forbigående betjente. Pludselig kom et par betjente cyklende. Den ene åbnede ild mod modstandsfolkene. En kort ildkamp opstod. En betjent døde under aktionen.

Virksomheden lå stille i fem måneder

En stor aktion fandt sted den 29. januar 1944. Det var mod *Genral Motors* kraftcentral. Stedet var *Nordeuropas* største samlefabrik for amerikanske biler. En del af virksomheden var overtaget af værnemagten som en del af *Nordwerk* koncernen.

Fabrikken samlede flymotorer, som efter sigende skulle være produceret på *B&W*. Der var både danske og tyske vagter. En del af de danske samarbejdede med sabotørerne.

Man kom ind på værket og skulle passere en vagt. Denne skulle hvert femte minut melde at alt var *OK*. Hvad modstandsfolkene ikke vidste, at der i denne melding var indbygget en alarm. I forvejen skulle man medbringe ca. 100 kg krudt. Gennem fire fem døre skulle man igennem en varm tunnel.

Da man nåede lemmen til kraftcentralen var denne også låst. Man anbragte 100 kg *Trotyl* under lemmen, og trak sig tilbage gennem tunnelen.

Vagten, der havde alarmeret, blev brugt som levende skjold. Da han forsøgte at flygte, blev han skudt med tre skud.

Ved eksplosionen skete der store ødelæggelser. Transformerstationen og kompressor anlægget var ødelagt. Virksomheden lå stille i fem måneder.

Seks HIPO – Folk dræbt

Den 11. marts 1945 var der en aktion mod maskinfabrikken *Dan* i *Bragesgade*. Planen var, under ild overfald på vagterne at sprænge sig ind. Men trods tre forsøg lykkedes det ikke. Den sidste ladning var på 15 kilo. Skyderierne og eksplosionerne dræbte et par af vagterne.

Da man kunne forvente udrykning fra *HIPO*, var der opstillet fire dækningsgrupper i kvarteret omkring *Bragesgade*. Der opstod da også en halv times heftige kampe inden sabotørerne i små grupper trak sig tilbage gennem *Nørrebroparken*. Og de mange mindre gader.

Der var opstillet 18 modstandsfolk med fem maskinpistoler og nogle enkelte håndgranater. Men uheldigvis dukkede *HIPO – folkene* ikke frem gennem *Nørrebrogade*, men i stedet fra ryggen ad *Nordbanegade*. Men maskinpistolen blev øjeblikkelig vendt. På 10 – skridts afstand blev der fyret 50 skud gennem vognen. De seks *HIPO – folk* blev dræbt.

Blomsterbutik som indleveringssted

Sabotørerne fik masser af våben. Og en uskyldig blomsterforretning på *Nørrebrogade* fungerede blandt andre butikker som indleveringssted.

Likvidering af en stikker

I *BOPA* var der flere likvideringsgrupper. Og en af dem, der skulle likvideres var den tidligere politibetjent, *Sustmann Ment*. Han optræder ved arrestationen af adskillige *BOPA – folk*.

Det var ikke let, at likvidere den mistænksomme person. Han havde antagelig skudsikker vest på. Og han gik konstant rundt med to pistoler. Han lod hele tiden øjnene vandre i en cirkelbue omkring sig.

En gruppe havde fået øje på ham på *Nørrebro*. Han gik i raske skridt hen mod *Runddelen*, krydsede *Nørrebrogade* og stod på en sporvogn.

Stikkeren stod nu på for perronen ved siden af nogle medpassagerer og vognstyreren. Men i sporvognen var også tre mand fra likvideringsgruppen. Bøddlen gik ned i knæ og ramte stikkeren, hvor han skulle. Den store mand, *Sustmann Ment* væltede om på gulvet. I samme sekund rykkede det voldsomt i sporvognen. Vognstyreren havde foretaget en katastrofeopbremsning.

Kamp mod HIPO – Folk

Flere aktioner gik også ud på, at få bugt med *HIPO – folk*. Man lavede en aktion ude ved *Damhussøen* og ved *Bispebjerg Hospital*. Ved *Bispebjerg* havde man taget kolonihaverne. Her lå man så og ventede, men der kom ingen *HIPO – folk*.

Man ville godt have fred for disse folk. På *Fasanvejen* havde *BOPA – folk* skudt en stikker. *HIPO – folk* var dagen efter kommet forbi og nedskudt tilfældige mennesker.

Omkring *Blågårdsgade – Todesgade* var nogle *HIPO – folk* inde i en kaffebar. Tilfældig kom nogle *BOPA – folk* forbi og åbnede skyderi mod dem. Kampen fortsatte på *Blågårds Plads*.

Aktioner på Nørrebro station

Mange sabotager mod tyske godsvogne forekom på *Nørrebro*. Den 17. marts 1945 havde man fået besked på, at der stod tre vogne med betegnelsen *Maskingods* på terrænet. Vognene var bevogtet af 9 mand med maskinpistoler. Tre 5 kilos ladninger blev gjort klare, og da toget blev sat i gang og vagterne sprang på vognene, sneg folkene sig frem og hængte bomberne under hjulene, idet de samtidig trykkede på *blyanterne*. Sprængningerne skete først mellem *Hvidovre* og *Glostrup*. Syv vogne blev ødelagt.